

**Муниципальный этап Всероссийской олимпиады школьников
по татарскому языку и литературе для общеобразовательных организаций с
обучением на русском языке
(для изучающих татарский язык)
2020-2021 учебный год
9-11 классы**

**Максимальный общий балл –
Время выполнения – 120 минут**

**Рус телендә урта гомуми белем бирү мәктәбенең рус төркемендә укучылар өчен
татар теленнән һәм әдәбиятыннан үткәрелә торган
9 - 11-нчы сыйныфлары өчен
Бөтенроссия олимпиадасының муниципаль этабы биремнәре.
2 тур**

Укучының исеме, фамилиясе (фамилия, имя учащегося)\

Мәктәпнең тулы язылышы (школа)

Район _____

Участникам предлагаются задания, требующие выбора верных ответов из всех возможных. Максимальное количество баллов, которое можно набрать определяется из расчета: 1 балл за каждое верное задание.

**Часть I. Татар теленнән сораулар һәм биремнәр
(Вопросы и задания по татарскому языку)**

Максимальный балл: 35

№ п\п	Биремнәрнең эчтәлегә (содержание)	Биремгә тиешле максималь балл (к-во баллов)	Факт буенча балл саны (сумма фактических баллов)
1	Бирелгән жәмәдә билгеләнгән сүзләр кайсы жөмлә кисәгә икәнлеген билгеләгез.. (Каким членом предложения являются выделенные слова данного предложения) Туган телдә уку бәхетен берни алыштыра алмый. а) аергыч; б) тәмамлык; в) ия; г) аныклагыч;	2	

2	<p>Билгелэнгэн сүзгэ бирелгэн атаманың кайсы дөрес? (Какому виду обстоятельства соответствует выделенное слово?)</p> <p>Без бары <u>жәен</u> генә очраштык.</p> <p>а) бу сүз – рәвеш хәле; б) бу вакыт рәвеше белән белдрелгән вакыт хәле; в) бу төшем килешендәге исем;</p>	1	
3	<p>Жөмлә кисәкләрен үз урынына куеп жөмлэләр төзегез. (Составьте и запишите из данных групп слов предложения).</p> <p>Экскурсиягә, без, бардык, урманга.</p> <hr/> <p>Урманда, ява, яңгыр, яшенле.</p> <hr/> <p>Ясыйм, иртән, гимнастика, мин.</p> <hr/> <p>Һавада, Галия, саф, була, еш.</p> <hr/>	4	
4	<p>Кайсы жөмлэдә тыныш билгесе дөрес куелган? (В каком предложении знаки препинания поставлены верно?)</p> <p>а) Ул Галиябануны – авыл кызын уйный. б) Ул Галиябануны, авыл кызын, уйный. в) Ул Галиябануны (авыл кызын) уйный.</p>	1	
5	<p>Бирелгән жөмлэдә "Күз ачып йомганчы" - нинди жөмлә кисәге? (Каким членом предложения является выделенное словосочетание?)</p> <p>Бик тиз, күз ачып йомганчы, килеп тә житте.</p> <p>а) хәл; б) хәбәр; в) аныклагыч; г) аергыч;</p>	1	
6	<p>Түбәндәге сузләрне дөресләп языгыз. (Напишите правильно данные слова)</p> <p>Арлы бирле, бер тавыштан, бер юлы, ялан аяк, бер туктаусыз, өч почмаклы, көчлө, коңгорт-кара күзле, караңгылы яктылы, аклы каралы.</p>	10	
7	<p>Фразеологик сүзтезмәне табыгыз. (Найдите фразеологизм из данных словосочетаний).</p> <p>1) агач ат; 2) агачка терәтү; 3) кәкре агач; 4) кәкре каенга терәтү.</p>	1	
8	<p>Төшөп калган хәрәфләрне куеп яз. (Вставь пропущенные буквы и напиши предложения.)</p> <p>Габдулла о__п утырган жиреннән күзләрән ачып</p>	6	

	жибәрде. Ат алжып кына к__лага кереп килә иде. Габдулла инде я__адан күзләрән __ома алмады. Кала үзенәң олылығы һәм сә__рлеге белән Габдулланың кечкенә й__рәген каушатып жибәрде.		
9	Сүзләрнең дәрәҗәсен аныктагыз. (Укажете ряд, где все слова написаны верно). а) берюлы, аряк, елязма, төняк б) берьюлы, аръяк, ельязма, төнъяк в) берьюлы, аръяк, ельязма, төнъяк г) бер юлы, ар як, ел язма, төн як	1	
10	Бирелгән сүзләрнең антоним парларын языгыз. (Подберите антонимы к данным словам.) яхшы- _____; кечкенә- _____; югары - _____; саран - _____; ерак - _____; төшә - _____; киң - _____; озын - _____;	8	
	Барлығы:	35	

Часть II. Татар әдәбиятыннан сораулар һәм биремнәр (Вопросы и задания по татарской литературе)

Максимальный балл: 20

№ п\п	Биремнәрнең эчтәлегә (содержание)	Биремгә тиешле максималь балл (к-во баллов)	Факт буенча балл саны (сумма фактических баллов
1	<p>Бирелгән өзекнең кайсы әсәрдән алынганын һәм авторын языгыз. (С какого произведения данный отрывок. Напишите название и автора.)</p> <p>“...Бабайлар өеннән чыгып, Сәгъди абзыйның арбасына утырдым. Бабай белән әби мине озатырга чыктылар. Тагы да минем китүемне кызык күргән яланаяклы малайлар да арба тирәсендә йөгөргәләп йөриләр иде...”</p> <p>Автор _____; Исем: _____</p>	2	
2	<p>Түбәндә бирелгән әсәрләрнең авторын һәм жанрын яз.(Напишите авторов и определите жанр данных произведений)</p> <p>“Сабыйга” - _____;</p> <p>“Сагыну”- _____;</p> <p>“Туган ягым- яшел бишек” - _____;</p> <p>“Кем жырлады” - _____;</p>	8	
3	<p>М. Жәлилнең 30 нчы елларда ижат иткән әсәрләре: (В каком ряду произведения М. Джаилия, написанные в 30-е годы:)</p> <p>а) «Вәхшәт», «Бүреләр», «Чәчәкләр»;</p> <p>б) «Партизан хатыны», «Кыр казы»;</p> <p>в) “Хат ташучы», «Алтынчәч», «Җиһан»;</p> <p>г) “Кызыл ромашка”, «Ант».</p>	1	
4	<p>“Милли моңнар ” шигыренең авторы кем? (Кто автор стихотворения “Национальные мелодии?)</p> <p>а) Нади Такташ; б) Хәсән Туфан;</p> <p>в) Габдулла Тукай; г) Муса Җәлил.</p>	1	
5	<p>Пьесага хас стилистик үзенчәлекләр: (Какие стилистические особенности относятся к пьесе?)</p> <p>а) пейзаж, лирик чигенеш;</p> <p>б) строфа, анафора, эпифора;</p> <p>в) ремарка, пауза, реплика, пәрдә, катнашучылар исемлегә;</p> <p>г) портрет, сюжет;</p>	1	

6	<p>Муса Жәлил 1935 – 1941 нче елларда нәрсә белән шөгыльләнә? (Чем занимался М. Джалиль в 1935 – 1941 годы)?</p> <p>а) Мәскәү татар опера театры өчен кадрлар әзерләү студиясендә бүлек мөдире булып эшли. б) Тулысынча ижат эше белән шөгыльләнә. в) Язучылар союзы идарәсенен җаваплы секретаре була; г) “Каз канаты”исемле пьесасын яза.</p>	1	
7	<p>Сугышның беренче көннәрендә кемнәрнең драма әсәрләре барлыкка килә? (Драмы каких авторов появляются в первые дни войны?)</p> <p>а) Т.Гыйззәт «Изге амәнәт», «Төнге сигнал»; б) Н. Исәнбәт «Хужа Насреддин», в) Т. Гыйззәт «Башмагым»; г) М.Әмир «Миңлекамал», д) Р. Ишморатның «Кайту»; е) Р.Зәйнуллин “Үлөп яратты”, “Әрем исә”.</p>	2	
8	<p>Түбәндә язылган юлларның авторы кем? (Кто автор данного высказывания?)</p> <p>«Көчлелегең белән горуранма, кешелегең белән горуран»</p> <p>а) Ф.Кәрим; б) А.Алиш; в) М. Жәлил; г) Г.Афзал;</p>	1	
9	<p>С.Хәким шигырен табыгыз?(Какое произведение относится Сибгату Хакиму?)</p> <p>а) “Башка берни дә кирәкми”; б) “Ә үткәнгә хатлар бармыйлар”; в) “Кошчык”; г) “Агыла да болыт агыла”.</p>	1	
10	<p>Бирелгән өзекнең жанрын һәм авторын билгеләгез. (Укажите жанр и автора данного отрывка)</p> <p>Мең биш йөз унбиштә бу дөньяга килгәнмен, Ата-ана дәүләте китмәс дип белгәнмен. Ата-ана кулында бер кайгы да күрмәдем, Бу кайгылар күрермен дип, исәпләп тә йөрмәдем. Сөембикә атым, нугай затым, кайда минем яшь дәүләтем Сабый чагым. нурлы йөзем, морза кызы булган вакытым?</p> <p>автор_____ ; Жанр_____ ;</p>	2	

**Задания по татарскому языку и литературе
для муниципального этапа областной олимпиады
2020 / 2021 учебного года 9 - 11 класс
1тур (Часть III)**

**Татар теле һәм әдәбияты буенча олимпиаданың
муниципаль этабы өчен сораулар һәм биремнәр 2020 / 2021 уку елы
9 - 11-нчы сыйныф**

1 тур.

Ижади эш.

Прочитайте текст и дайте развёрнутые ответы на вопросы.

Максимальный балл: **20**

Умарта корты һәм Чебеннәр.

Ике Чебен, чит мәмләкәтләргә китәргә хәзерләнеп, үзләре илә бергә китәргә Умарта кортын да чакыра башладылар. Бу Чебеннәр чит жирләренң бик яхшы икәнлеген Байгышлардан (ябалак) ишеткәннәр иде.

Чебеннәр ник китмәсеннәр? Туган жирләрендә боларны рәнҗетәләр һәм, чакырылмаган кунак шикелле, бичараларны ашъяулык тирәсеннән куалар, татлы ашларны да ашатмыйлар... Һәммә ашамлык нәрсәләр өстенә пыяла калфаклар каплап, мыскыл иткән шикелле, тик Чебеннәрнең күзләрен генә кызыктыралар. Почмак тарафларына бөтенләй барыр хәл дә юк: анда усал Үрмәкүчләр ау корганнар.

Онытылмасын әле, Умарта корты боларга ни җавап бирде? Ул: «Миңа туган-үскән жирем кадерле. Мин үземнең кәрәзле балым илә алпавытларны, байларны, хәтта авыл кешеләрен үземә гашыйк иттем. Мин монда да сөекле. Әммә сезгә сүзем юк; сез теләсәгез кая барыгыз. Ләкин белегез ки, сезнең һәр жирдә дә бәхетегез бер булыр; әгәр сез һаман әзер ашны ашау гадәтегезне ташламсагыз, кая барсагыз да, сезне хөрмәт итмәсләр», — диде.

* * *

Кем ки туган -үскән жирендә файдалы кешеләрдән саналмаса, аның күңелендә һәрвакыт чит жирләр сөекле булыр.

(Г. Тукай)

1. Чебеннәр ни өчен чит жиргә китәргә телиләр? _____
_____
_____

2. Туган жирләрендә аларны рәнҗетәләрме? _____
_____
_____

3. Син чебеннэрне кызганасыңмы? Ни өчен?

---

4. Умарта корты ни өчен чит жирлэргә китэргә теләми? _____

---

5. Умарта кортын ничек күз алдына китерәсең? Сурәтләп яз.

---

6. Син Умарта кортының жавабы белән килешәсеңме? Ни өчен? Дәлилләп яз.

---

7. Кешеләр арасында шундый хәлләр буламы?

---

8. “Кайда йөрсәң дә тырыш бул, тырыш кеше хур булмас” мәкале белән килешәсеңме? Үзеңнең фикереңне яз. _____

Председатель жюри: _____

Члены жюри: 1. _____

2. _____

**Матрица ответов на задания муниципального этапа
Всероссийской олимпиады школьников по татарскому языку и литературе
для 9-11 классов 2020-2021 учебный год**

Всего 75 баллов

Фамилия, имя ученика _____

Задания части 1.

Количество баллов правильных ответов внесите в матрицу.

Максимум **35** баллов.

№№ вопросов	Ответы									
1-10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Итого: _____

Задания части II. Количество баллов правильных ответов внесите в матрицу.

Максимум **20** баллов.

№№ вопросов	Ответы									
1-10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Итого: _____

Часть III За каждый правильный ответ с 1-7 вопрос участник получает 2 балла.

За 8 задание 6 баллов.

Максимальный балл: **20**

Итого: _____

Общее количество баллов: _____

Председатель жюри: _____

Члены жюри: 1. _____

2. _____